

REPUBLIKA E KOSOVËS
ZYRA E AUDITORIT TË PËRGJITHSHËM

Nr. i Dokumentit: 21.23.1 2014-08

RAPORTI I AUDITIMIT
PËR PASQYRAT FINANCIARE TË MINISTRISË SË DIASPORËS
PËR VITIN E PËRFUNDUAR MË 31 DHJETOR 2014

Prishtinë, Qershor 2015

Zyra e Auditorit të Përgjithshëm kryen auditime të rregullsisë dhe të performancës. Auditori i Përgjithshëm në Detyrë është kreu i Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm, i cili ka rreth 145 të punësuar. Auditori i Përgjithshëm dhe Zyra e Auditorit të Përgjithshëm janë të pavarur dhe çertifikon rreth 90 Pasqyra Vjetore Financiare çdo vit, derisa ndërmarrin edhe forma të tjera të auditimit.

Misioni ynë është që të kontribuojmë në menaxhim të shëndoshë financiar në administratë publike. Ne do të kryejmë auditime cilësore në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtare të auditimit në sektorin publik dhe praktikat e mira evropiane. Ne do të ndërtojmë besim në shpenzimin e fondeve publike. Ne do të luajmë një rol aktiv në sigurimin e interesit të taksapaguesve dhe palëve tjera të interesit në rritjen e llogaridhënies publike.

Raportet e nxjerra nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm promovojnë drejtpërsëdrejti llogaridhënien pasi ato ofrojnë bazë për ti kërkuar llogari menaxherëve të çdo organizate buxhetore.

Auditori i Përgjithshëm në Detyrë ka vendosur në lidhje me opinionin e auditimit dhe raportin mbi Pasqyrat Vjetore Financiare të Ministris së Diaspores në konsultim me Asistent Auditorin e Përgjithshëm, Ibrahim Gjylderen, i cili e ka mbikëqyrur auditimin.

Raporti është rezultat i auditimit të kryer nën menaxhimin e Drejtorit të Auditimit, Emine Fazliu, e mbështetur nga, Riza Spanca (Udhëheqës Ekipi), Erëmira Bytyqi-Pllana (anëtar ekipi).

TABELA E PËRMBAJTJES

Përmbledhje e përgjithshme	4
1 Fushëveprimi i auditimit dhe metodologjia	6
2 Pasqyrat vjetore financiare dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm	8
3 Rekomandimet e vitit paraprak	10
4 Qeverisja	11
Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP	22
Shtojca II: Rekomandimet e vitit paraprak	25

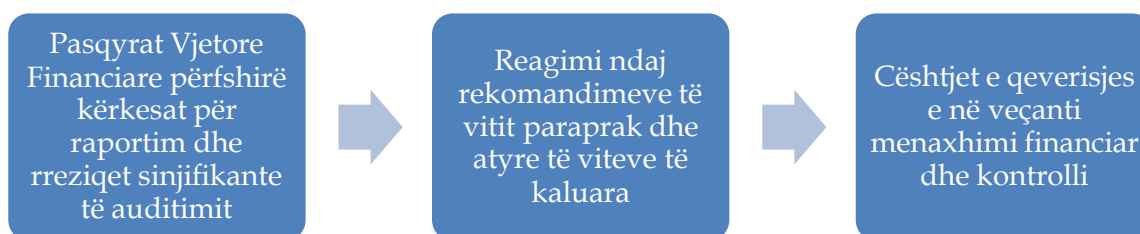
Përmbledhje e përgjithshme

Hyrje

Ky raport përmbledh çështjet kryesore që dalin nga auditimi ynë i Pasqyrave Vjetore Financiare të Ministrisë së Diasporës për vitin 2014 – i cili e përcakton Opinionin e dhënë nga Auditori i Përgjithshëm. Falënderojmë, Ministrin dhe stafin e tij për ndihmën e tyre gjatë procesit të auditimit.

Auditimi i Pasqyrave Vjetore Financiare për vitin 2014 u ndërmor në përputhje me standardet e njohura ndërkombëtarisht të auditimit në Sektorit Publik (SNISA). Qasja jonë ka përfshirë testet dhe procedurat për të cilat ne menduam se ishin të nevojshme për të arritur në një opinion lidhur me pasqyrat financiare. Qasja e ndërmarrë e reflekton qasjen e paraqitur në Memorandumin e Planifikimit të Auditimit, e datës 01 tetor 2014.

Auditimi ynë është fokusuar në:

Niveli i punës së kryer nga Zyra e Auditorit të Përgjithshëm për të përfunduar auditimin për vitin 2014 pasqyron drejtpërsëdrejti cilësinë e kontrollit të brendshëm të zbatuar nga menaxhmenti.

Opinion

Shtojca I shpjegon llojet e ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ana e Zyrës së Auditorit të Përgjithshëm.

Opinion i Pamodifikuar

Pasqyrat financiare prezantojnë një pamje të drejtë dhe të vërtetë në të gjitha aspektet materiale. (SNISA 200/1700 - Opinion i Pamodifikuar).

Konkluzionet dhe rekomandimet tona kryesore janë:

Përgjigja e Menaxhmentit – auditimi 2014

Menaxhmenti është pajtuar me të gjitha të gjeturat tona të auditimit dhe janë zotuar se do ti adresojnë rekomandimet tona.

1 Fushëveprimi i auditimit dhe metodologjia

Është përgjegjësi e Ministrisë së Diasporës (MeD) të përgatisë Pasqyrat Vjetore Financiare (PVF) sipas Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit në Sektorin Publik (SNKSP) për “Raportimin Financiar në bazë të Kontabilitetit të Parasë së Gatshme” dhe kërkesave të tjera specifike. Zyra e Auditorit të Përgjithshëm (ZAP) është përgjegjëse për kryerjen e auditimit të rregullsisë që përfshin ekzaminimin dhe vlerësimin e pasqyrave financiare dhe të dhënave tjera financiare si dhe të shprehemi:

- Nëse PVF japin një pamje të drejtë dhe të vërtetë të llogarive dhe çështjeve financiare për periudhën e auditimit;
- Nëse të dhënat financiare, sistemet dhe transaksionet janë në pajtim me ligjet dhe rregulloret në fuqi;
- Për përshtatshmërinë e funksioneve të kontrollit të brendshëm dhe të auditimit të brendshëm; dhe
- Për të gjitha çështjet të cilat dalin apo kanë të bëjnë me auditimin.

Ne kemi shqyrtuar kontrollet menaxheriale, për të përcaktuar shkallën deri ku mund të mbështetemi në to, për përcaktimin e testimit të hollësishëm, i cili është i nevojshëm për të siguruar nivelin e nevojshëm të dëshmive, për të mbështetur opinionin e Auditorit të Përgjithshëm (AP). Aktivitetet e menaxhmentit përcaktojnë edhe fokusin e auditimit tonë të pajtueshmërisë dhe auditimit të qeverisjes së mirë të cilat nuk kanë ndikim të drejtpërdrejtë në opinion.

Qasja jonë audituese ndaj qeverisjes fokusohet në vlerësimin e veprimeve të ndërmarra nga menaxhmenti me qëllimin për të siguruar menaxhim financiar dhe kontroll efektiv, si dhe në vlerësimin e rezultateve të këtyre veprimeve në dhënien në mënyrë efikase të produkteve operative cilësore. Për sistemet individuale financiare, ne kërkojmë të identifikojmë nivelin në të cilin funksionojnë kontrollet aktuale. Shembull i një aktiviteti, mund të jetë monitorimi i ndërmarrë nga menaxhmenti ose nga nivele më të ulëta të kontrolleve operative. Ne konsiderojmë nëse kontrollet janë të dizajnuara mirë, nëse janë implementuar sipas planit dhe nëse operojnë në mënyrë efektive. Për këtë nevojitet një vlerësim i strukturave, proceseve dhe linjave të llogaridhënies të prezantuara nga menaxhmenti, përfshirë këtu edhe rolin e kontrolleve të brendshme të sistemit.

Pjesët e mëposhtme ofrojnë një përmbledhje më të detajuar të të gjeturave tona të auditimit me theks të veçantë në vëzhgimet dhe rekomandimet në çdo fushë të rishikimit.

Për të qenë më i plotë, ne kemi përfshirë çështjet e identifikuara gjatë auditimit të ndërmjetëm aty ku ato kanë mbetur relevante. Në fazën e auditimit të ndërmjetme ne ofrojmë këshilla me qëllim që të mundësojmë ndërmarrjen e veprimeve përkatëse para prodhimit të PVF-ve dhe para auditimit final.

Të gjeturat tona janë definuar si:

Të prioritetit të lartë – Çështje të cilat mund të rezultojnë në dobësi materiale në kontrollin e brendshëm dhe ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme; dhe

Të prioritetit të mesëm - Çështje të cilat mund të mos rezultojnë në dobësi materiale, por ku veprimi i marrë do të ofrojë mundësinë për përmirësimin e efikasitetit dhe efektivitetit të kontrolleve të brendshme.

Të gjeturat që konsiderohen si me prioritet të ulët do t'i raportohen stafit të financave.

Procedurat tona kanë përfshirë një rishikim të kontrolleve të brendshme dhe sistemeve të kontabilitetit dhe teste substanciale të shoqëruara me to vetëm deri në atë masë që konsiderohet e nevojshme për kryerjen efektive të auditimit. Të gjeturat e auditimit nuk duhet të konsiderohen sikur përfaqësojnë një pasqyrë gjithëpërfshirëse të të gjitha dobësive që ekzistojnë, apo edhe të gjitha përmirësimeve që mund të bëhen në sistemet dhe procedurat që kanë funksionuar.

2 Pasqyrat vjetore financiare dhe obligimet e tjera për raportimin e jashtëm

Përshkrimi

Rishikimi ynë i PVF-ve, merr parasysh pajtueshmërinë me kornizën raportuese si dhe cilësinë dhe saktësinë e informacionit të regjistruar në pasqyrat financiare. Ne gjithashtu e marrim parasysh deklaratën e bërë nga u.d Zytari Kryesor Administrativ (ZKA) dhe Zytari Kryesor Financiar (ZKF), kur draft PVF-të të dorëzohen në Qeveri.

Deklarata në lidhje me prezantimin e PVF-ve, përfshin një numër të pohimeve në lidhje me pajtueshmërinë me kornizën raportuese dhe cilësinë e informacionit në kuadër të pasqyrave financiare. Disa deklarata kanë për qëllim t'i ofrojnë Qeverisë sigurinë se të gjitha informatat relevante janë ofruar për të siguruar se mund të ndërmerret një auditim gjithëpërfshirës.

2.1 Opinioni i Auditimit

Opinion i Pamodifikuar

Pasqyrat financiare prezantojnë *një pamje të drejtë dhe të vërtetë* në të gjitha aspektet materiale. **(SNISA 200/1700 - Opinion i Pamodifikuar)**.

2.2 Pajtueshmëria me PVF dhe kërkesat tjera për raportim

Përshkrimi

Pasqyrat vjetore financiare duhet të jetë në përputhje me kornizën e caktuar raportuese dhe kërkesat tjera për raportim. Ne kemi marrë parasysh:

- Pajtueshmërinë me Rregullën Financiare nr. 03/2013 për PVF-të e organizatave buxhetore;
- Kërkesat e LMFP-së nr. 03/L-048;
- Kërkesat që PVF, të janë nënshkruar nga ZKA dhe nga ZKF dhe janë dorëzuar në MF;
- Kërkesat e rregullores 01/2013 - Shpenzimi i parave publike dhe rregullores nr. 02/2013 për menaxhimin e pasurive jo financiare.

Në kontekst të PVF-ve, çështjet e ngritura në memon tonë të auditimit të ndërmjetëm, e datës 02/12/2014, në lidhje me kornizën raportuese janë adresuar nga menaxhmenti.

Deklarata e bërë nga u.d ZKA dhe ZKF, me rastin e dorëzimit të draft- PVF-ve në Qeveri, mund të konsiderohet e drejtë dhe e vërtetë.

Përveç hartimit të PVF-ve, nga MeD kërkohet të adresojë obligimet për raportim të jashtëm si në vijim:

- Kërkesat Buxhetore;
- Raportet tremujore, duke përfshirë edhe pasqyrat financiare nëntë mujore;
- Raportet operative;
- Draft plani dhe plani përfundimtar i prokurimit; dhe
- Raportin mbi kontrollet e brendshme, përfshirë raportin e vetë-vlerësimit.

Ne nuk kemi çështje për të ngritur në lidhje me këto. Të gjitha raportet janë dorëzuar në MF dhe institucionet e tjera gjegjëse brenda afateve kohore.

Rekomandimi

Ne nuk kemi rekomandime në këtë fushë.

3 Rekomandimet e vitit paraprak

Konkluzioni i përgjithshëm

Që nga pranimi i raportit tonë të auditimit për vitin 2013, menaxhmenti i MeD-së kishte ndërmarrë veprime të pjesërishtme për t'i adresuar shqetësimet e ngritura. Menaxhmenti duhet të jetë më proaktiv për të siguruar evitimin e mangësive të identifikuara, përfshirë edhe rekomandimet e dhëna para vitit 2013, e që edhe më tutje një pjesë qëndrojnë të pa adresuara.

Përshkrimi

Raporti ynë i auditimit për PVF-të të vitit 2013 të MeD-së, ka rezultuar me nëntë rekomandime. MeD kishte përgatitur një Plan Veprimi ku paraqitej mënyra se si do të adresohen të gjitha rekomandimet, megjithatë niveli i implementimit të tyre nuk ishte i kënaqshëm.

Deri në fund të auditimit tonë për vitin 2014, dy rekomandime janë adresuara plotësisht, tri pjesërisht, ndërsa katër nuk janë adresuara ende. Për një përshkrim më të plotë të rekomandimeve dhe mënyrës se si janë adresuara ato, shihni Shtojcën II.

Çështja 1 - Adresimi i rekomandimeve nga viti paraprak – Prioritet i lartë

E gjetura	Vetëm një pjesë e rekomandimeve të vitit të kaluar janë zbatuar dhe si rezultat mangësitë rreth planifikimit dhe ekzekutimit të buxhetit, shenimet jo të plota në e-pasuri si dhe mangësitë në evidenca të veturave janë përsëritur edhe në këtë vit.
Rreziku	Mos implementimi i rekomandimeve të Auditorit të Përgjithshëm, ndikon në ekzekutimin e dobët të buxhetit si dhe në mosefikasitet të vazhdueshëm operativ në disa fusha.
Rekomandimi 1	Ministri duhet të sigurojë që plani i veprimit është rishikuar dhe se përcakton qartazi veprimet praktike dhe afatet kohore për adresimin e rekomandimeve, duke përfshirë stafin përgjegjës të identifikuar dhe me fokus fillestar në fushat me mangësi të theksuara.

4 Qeverisja

Konkluzioni i përgjithshëm

Qasja jonë e auditimit është fokusuar në të kuptuarit dhe vlerësimin e veprimeve të ndërmarra nga menaxhmenti për të siguruar menaxhim financiar dhe kontroll efektiv dhe të rezultateve nga këto veprime. Ne konsiderojmë në përgjithësi se kontrollet e nivelit të mesëm janë të dizajnuara mirë, janë zbatuar siç është planifikuar dhe funksionojnë në mënyrë relativisht efektive.

Kontrollet rreth kategorive të shpenzimeve kishin funksionuar gjatë kësaj periudhe, por kërkojnë përmirësim të mëtejshëm në mënyrë që të parandalojë që MeD të ketë vlerë të dobët për paranë dhe menaxhim jo efektiv të buxhetit. Fushat kryesore ku nevojiten më shumë përmirësime janë realizimi i buxhetit, menaxhimi i pasurisë, menaxhimi i shpenzimeve nga mallrat dhe shërbimet, si dhe dhënia dhe raportimi i subvencioneve.

4.1 Qeverisja e mirë

Përshkrim

Në analizuam tri raporte mujore të përmbledhura nga u.d i ZKA të cilat ishin dorëzuar tek Ministri. Të gjithë udhëheqësit e departamenteve të cilët edhe ishin implementues të aktiviteteve kishin dorëzuar raporte mujore me rregull. Megjithatë, këto raporte, kishin kryesisht të dhëna narrative dhe nuk përmbanin informata financiare për shpenzimin e buxhetit dhe arsyetimet në rast të mos shpenzimit të mjeteve për aktivitetet e atyre departamenteve.

4.2 Planifikimi dhe Realizimi i Buxhetit

Përshkrimi

Ne i kemi shqyrtuar burimet e fondeve buxhetore për MeD si dhe shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike. Kjo është paraqitur në tabelat e mëposhtme:

Tabela 1. Burimet e fondeve buxhetore – realizimi ndaj buxhetit (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final ¹	2014 Realizimi	2013 Realizimi	2012 Realizimi
Burimet e Fondeve:	3,986,206	2,961,278	1,780,305	1,463,542	1,263,805
Granti i Qeverisë -Buxheti	3,986,206	2,961,278	1,780,305	1,463,542	1,263,805

Buxheti final në raport me buxhetin fillestar është zvogëluar për 1,024,928€. Edhe përkundër shkurtimit të buxhetit për kategorinë mallra dhe shërbime si dhe shërbime komunale prej 15% me vendim të Qeverisë nr.07/172, MeD ka deklaruar tepëri të mjeteve për këto kategori në pamundësi të realizimit sipas planit fillestar.

Në vitin 2014, MeD ka realizuar rreth 60% nga buxheti final, me një zvoglim prej 25% krahasuar me vitin 2013 (85% - 2013). Më poshtë jepen shpjegimet për pozitën aktuale.

Tabela 2. Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike- realizimi ndaj buxhetit (në €)

Përshkrimi	Buxheti fillestar	Buxheti Final	2014 Realizimi	2013 Realizimi	2012 Realizimi
Shpenzimet e fondeve sipas kategorive ekonomike:	3,986,206	2,961,278	1,780,305	1,463,542	1,263,805
Pagat dhe Mëditjet	413,460	404,944	397,123	307,060	297,569
Mallrat dhe Shërbimet	3,412,746	2,381,864	1,231,283	988,412	679,007
Shërbimet komunale	30,000	25,500	8,825	8,107	10,397
Subvencionet dhe Transferet	130,000	148,970	143,074	147,528	129,924
Investimet Kapitale	-			12,435	146,908

¹ Buxheti Final – buxheti i përshtatur vazhdimisht nga Ministria e Financave

Shpjegimet rreth ndryshimeve në kategoritë buxhetore janë dhënë si në vijim:

- Buxheti për paga dhe mëditje ishte rritur për 7,200€ të cilat ishin dedikuar për “Fondin për kuadro”. Në buxhetin fillestar, MeD-së ishin ndarë mjetë për 66 zyrtarë. Gjatë vitit ishin kryer 13 procese të rekrutimit në periudha të ndryshme, ku në fund të vitit numri i të punësuarve ishte pothuajse i barabartë me atë të planifikuar. Kjo ka ndikuar që kjo kategori në fund të deklarojë kursime prej 15,716€.
- Bazuar në vendimin e qeverisë për kursime prej 15%, buxheti për mallra dhe shërbime ishte zvogëluar për 511,912€ dhe komunalive për 4,500€. Përveq këtij zvogëlimi në mallra dhe shërbime ishin deklaruar kursime prej 500,000€ si dhe një transfer në subvencione prej 18,970€. Ekzekutimi i buxhetit në këtë kategori edhe përkundër ndryshimeve ishte në nivel dukshëm të ulët vetëm 52%.

Çështja 2 – Planifikim jo i mirë i aktivitetit – Prioriteti i lartë

E gjetura	Projekti “Regjistri i Diasporës dhe Mërgatës” ² realizimi i të cilit sipas planit për vitin 2014 do të ishte 2,243,036€, ndërsa ishte realizuar vetëm 336,000€. Kjo ishte rezultat i planifikimit jo të mirë, të tërë projektit, kalkulimet e të cilit nuk ishin bazuar në nevojat reale buxhetore për zbatim. Gjithashtu kjo ka ndikuar që në këtë kategori të deklarohen edhe kursime buxhetore.
Rreziku	Planifikimi jo adekuat i buxhetit dhe realizimi i ulët i buxhetit, sidomos te mallrat dhe shërbimet, pasqyron një mospërputhje në mes planit dhe shpenzimeve. Kjo ndikon që të ndahen mjete buxhetore të panevojshme të cilat do të mund të i ndaheshin ndonjë projekte tjeter me prioritet.
Rekomandimi 2	Ministri duhet të sigurojnë që planifikimit buxhetor ti paraprijë një proces rigoroz i vlerësimit që pasqyron plotësisht të gjithë informacionin e duhur, duke përfshirë rezultatet e vitit paraprak.

² Ky projekt ka vlerën totale 2,961,176€ dhe realizimi i tij është për tri vite (2013-2015). Për shkak se shpenzimet e këtij projekti janë shpenzime operative, atëherë ky projekt është kategorizuar në mallra dhe shërbime.

4.3 Shpenzimet

MeD ka të vendosur një sistem të kontrolleve të brendshme që përcjellin procesin e pagesës dhe menaxhimit të shpenzimeve. Megjithatë, ekzistojnë disa mangësi të cilat duhet të adresohen nga zyrtarët përgjegjës për të siguruar efektivitet maksimal në fushën e kontrolleve.

4.3.1 Prokurimi

Përshkrimi

Qëllimi i rregullave financiare të prokurimit është të siguroarit se mjetet publike janë përdorur në mënyrë transparente dhe efikase për të arritur vlerën për para. Korniza ligjore definon qartë të drejtat, detyrat dhe përgjegjësitë e të gjitha palëve të përfshira në prokurimin publik. Kjo përfshin kërkesën për zvogëlimin e rrezikut nga vonesat në procesimin e urdhërblereve, zbatimi i procedurave gjatë marrjes me qira të objekteve si dhe pagesat nga mallra dhe shërbime për investime kapitale. Ne testuam tetë procedura të prokurimit dhe 50 pagesa të shpenzimeve të kategorive të ndryshme, në vlerë prej 286,932€.

Çështja 3 – Dobësi sistematike në menaxhimin e shpenzimeve- Prioritet i lartë

E gjetura	<p>Ne identifikuam disa mangësi, ku kontrollet nuk ishin zbatuar në nivel të duhur:</p> <ul style="list-style-type: none">• Procedurat rreth marrjes me qira të objekteve jashtë vendit rregullohen me rregulloren financiare nr.12/2012 për Misionet Diplommatike dhe Konsullore. Gjatë përzgjedhjes së objektit për qendrën e themeluar në Suedi, personi i autorizuar nuk kishte respektuar rregulloren për mbledhjen e së paku tri ofertave për objekte me qira. Me rekomandim nga u.d i drejtorit të qendrës kulturore është përzgjedhur një ofertues me të cilin është nënshkruar marrëveshja;• Në mungesë të buxhetit të planifikuar për investime kapitale, MeD-së kishte blerë një pajisje të IT (server) në vlerë 6,782€ dhe dy tavolina në vlerë 2,440€ nga kategoria e mallrave dhe shërbimeve;• MeD kishte paguar dy bileta udhëtimi në vlerë prej 3,396€ në mënyrë që një OJQ vendore të zhvillojë aktivitete jashtë vendit; dhe• Sipas rregullës nr.01/2013 fillimisht lëshohet urdhërblerja, e pas pranimi të blerjeve bëhet raporti i pranimi, si dhe pranohet fatura. Në 21 pagesa në vlerë totale 66,545€, urdhërblerja ishte përgatitur pas pranimi të mallrave dhe faturës.
------------------	---

Rreziku	Në mungesë të ofertave dhe çmimeve konkurruese MeD rrezikon që të paguaj çmim më të lartë të qirasë se sa çmimi i tregut. Realizimi i pagesës për investime kapitale përmes mallrave dhe shërbimeve dhe mbulimi i aktiviteteve të palëve të jashtme nga kjo kategori ndikojnë në mbivlerësim të mallrave dhe shërbimeve. Gjithashtu furnizimi me mallra dhe pranimi i faturës para udhërblerjes mund të rezultojë që të pranohen mallra të sasisë jo të nevojshme apo të një kualiteti jo të mirë.
Rekomandimi 3	Ministri duhet të marrë veprimet e duhura që marrja e objekteve me qira bëhet konform kërkesave dhe normave përkatëse, të sigurojë që të ketë një planifikim më të mirë për secilën kategori përkatëse si dhe të sigurojë që të gjitha format e kërkuara me rregullat e thesarit, plotësohen në mënyrë të qartë dhe kronologjike.

4.3.2 Shpenzimet jo përmes prokurimit

Përshkrim

Këtu kemi paraqitur qështjet e dalura nga auditimi i shpenzimeve realizimi i të cilave, për shkak të natyrës së tyre, nuk kërkon aplikimin e procedurave të prokurimit.

Ne testuam 15 mostra të pagesave në vlerë totale prej 36,894 €, të cilat kishin të bëjnë me avanset e udhëtimeve jashtë vendit, shpenzimet e telefonit, si dhe shpenzime tjera komunale. Dobësitë e identifikuar në këtë fushë tregojnë se procesi i monitorimit duhet të shtohet.

Çështja 4 – Mangësitë në pagesat e shpenzimeve dhe tek avanset e dhëna– Prioriteti i mesëm

E gjetura	<p>Rreg. financiare 02/2010 përcakton se cilat pagesa lejohen të bëhen me para të gatshme.</p> <ul style="list-style-type: none">• Për realizimin e projektit “Rrjetëzimi i bizneseve në diasporë” si dhe eskurzionet e nxënësve në Shqipëri, MeD-ja kishte kryer pagesat me para të gatshme në vlerë totale 12,656€. Në këto shpenzime përfshihej edhe shfrytëzimi i hapësirave për zhvillim të aktiviteteve. Ky lloj i pagesave ishte ndërprerë nga qershori, kur edhe ishte pranuar rekomandimi në raportin e auditimit për vitin 2013;
------------------	--

- Një zyrtarë i MeD-së për dy netë të qëndrimit kishte tejkaluar limitet për shpenzime të akomodimit³ për 284€ si rezultat i voneses në rezervim. Ndërsa dy avanse në vlerë 10,617€, nuk ishin mbyllur dhe arsyetuar brenda afatit kohor ligjor; dhe
- MeD edhe pse kishte të aprovuar rregulloren për zgjedhjen e drejtorëve për qendra kulturore në diasporë, në mungesë të rekrutimit për shkak të mos aprovimit të rritjes së buxhetit në këtë kategori, kishte vazhduar ti paguante tre drejtorë të qendrave kulturore nga kategoria e mallrave dhe shërbimeve⁴ pasi që me ta ende kishte marrëveshje për shërbime të veçanta. Vlera e këtyre pagesave ishte 47,374€.

Rreziku

Pagesat me para të gatshme rrisin rrezikun e keqmenaxhimit të tyre duke ekspozuar paranë ndaj dëmtimit apo humbjes eventuale. Aprovimi i pagesave mbi limitet e lejuara si dhe pagesat e drejtorëve të qendrave kulturore nga kategoria e mallrave dhe shërbimeve, rrisin rrezikun e mbishpenzimit të buxhetit të kësaj kategorie dhe në kundërshtim me kërkesat ligjore dhe jo në përputhje me planifikimin e buxhetit. Kontrollet jo efektive në mbylljen e avanseve rrisin rrezikun e moskthimit të mjeteve dhe shfrytëzimin e tyre për qëllime tjera.

Rekomandimi 4

Ministri duhet të sigurojë që pagesat për projektet e realizuara jashtë vendit, kryhen përmes transfereve bankare dhe paraprakisht të nënshkruhet marrëveshja. Të sigurojë kontrolle efektive mbi shpenzimin e udhëtimeve jashtë vendit duke u respektuar limitet dhe afatet e aprovuara. Dhe të synohet që në bashkëpunim edhe me Qeverinë të gjendet një zgjidhje në mënyrë që pagesat e të gjithë nëpunësve të kryhet përmes sistemit të pagave.

³ U.A 07/2004 për udhëtime zyrtare, përcakton limitet e lejuara për udhëtimet zyrtare jashtë vendit si dhe rregullës 01/2013 avanset për udhëtime zyrtare duhet të mbyllën dhe shumat e pa shpenzuara të kthehen në llogarinë bankare brenda 15 dite pune pas kthimit nga udhëtimi.

⁴ Ligji nr 04/L-233 për buxhetin e vitit 2014, përcakton që nga kategoria e mallrave dhe shërbimeve nuk lejohet të bëhen pagesat e punonjësve.

4.3.3 Kompensimet (pagat dhe mëditjet)

Përshkrimi

Ne rishikuam transaksionet sipas listës së pagave ku vërejtëm se sektori i financave është njoftuar rregullisht dhe me kohë lidhur me ndryshimet në paga dhe mëditje.

Gjatë vitit MeD kishte kryer 13 procese të rekrutimit. Ne analizuam tetë procedura të rekrutimit.

Testuam edhe dosjet e të punësuarve të cilat ishin azhurnuar rregullisht nga zyra e personelit, varësisht prej ndryshimeve të ndodhura të stafit të punësuar.

Megjithatë, mangësitë e identifikuara duhet të tërheqin vëmendjen e menaxhmentit.

Çështja 5 – Mbulimi i pozitës me ushtrues detyre dhe mos kompletimi i dosjes – Prioritet i mesëm

E gjetura Ligji i Shërbimit Civil nr.03-L-149, përcakton se një pozitë nuk mund të mbahet nga ushtruesi i detyrës për më shumë se tre muaj. Në një rast pozita e drejtorit për kultur dhe arsim mbahej nga ushtruesi i detyrës prej vitit 2013.

I rekrutuari në pozitën “Udhëheqës i divizionit për komunikim me publikun” i mungonte diploma universitare e cila ishte njëra ndër kushtet për tu plotësuar nga kandidatët. Kjo ishte kompletuar gjashtë muaj me vonesë kur edhe kishte diplomuar.

Rreziku Mungesa e kontratave të rregullta të punës për stafin që ushtron atë detyrë nuk siguron angazhim adekuat për arritjen e objektivave të ministrisë duke rënë ndesh me rregulloren e shërbimit civil. Mungesa e diplomës universitare rrezikon që pozita e caktuar mbulohet nga stafi joadekuat. Të gjitha këto, mund të ndikojnë në menaxhimin dhe performancën jo të mirë të MeD-së në tërësi.

Rekomandimi 5 Ministri duhet të sigurojë se bëhet një zgjidhje e qëndrueshme dhe në përputhshmëri me normat ligjore për pozitat e mbajtura nga ushtrues detyre. Gjithashtu, gjatë procesit të rekrutimit për pozita të caktuara duhet të shtohen masat e kontrollit se të rekrutuarit i plotësojnë të gjitha kushtet dhe kriteret e përcaktuara.

4.3.4 Subvencionet dhe Transferet

Përshkrimi

Buxheti i final për këtë kategori ishte 148,970€, ndërsa ishte shpenzuar 143,074€.

Ne kemi testuar nëntë mostra në vlerë totale prej 23,000€. MeD-së pjesërisht ka arritur të vendos dhe zbatoj kontrolle efektive, në mënyrë që të sigurohej se paratë e shpenzuara nga kjo kategori janë përdorur plotësisht për qëllimet e synuara. Niveli i ulët i kontrollit për këtë kategori ishte sidomos gjatë vlerësimit të aplikacioneve dhe mbikëqyrjes rreth raportimit për shpenzimet e ndodhura. Testimet tona për këtë kategori kanë shpalosur të gjeturat si në vijim:

Çështja 6 – Mangësitë në procesin e dhënies dhe raportimit të subvencioneve- Prioritet i lartë

E gjetura Dhënia e subvencioneve është e rregulluar me rreg.01/2014⁵, ku përcaktohen përgjegjësitë e të gjithë mekanizmave gjatë subvencionimit.

MeD ka subvencionuar 10 projekte në vlerë 20,500€, pa kaluar përmes komisionit për vlerësim të subvencioneve. Ky komision kishte mandat për vlersimin e aplikacioneve të cilat ishin parashtruar brenda afatit të përcaktuar në shpalljen publike. Kërkesat për këto projekte ishin parashtruar në ministri, pas përfundimit të përzgjedhjes së projekteve nga komisioni vlersues. Rekomandimi për këto projekte ishte kryer nga departamentet relevante dhe ishin aprovuar nga ZKA.

Ne vërejtëm se kishte vonesa nga përfituesit e subvencioneve në dorëzim të raporteve financiare dhe dëshmive lidhur me realizimin e projekteve të subvencionuara. Në gjashtë raste vonesat në raportime ishin deri në gjashtë muaj.

Rreziku Dhënia e subvencioneve duke anashkaluar komisionin e vlerësimit si dhe vonesat e raportimeve financiare nga përfituesit rrezikon që këto subvencione të mos jenë për qëllimet e MeD-së, si dhe në të njëjtën kohë të mos ketë kontroll rreth subvencioneve të dhëna. Rezultat i kësaj rrezikohet edhe arritja e objektivave për këtë kategori nga ana e MeD-së.

Rekomandimi 6 Ministri duhet të sigurojë se çdo subvencion i dhënë aprovohet nga komisioni i vlerësimit, i cili shqyrton çdo kërkesë për subvencionim dhe se përzgjedhja e projekteve bëhet sipas kërkesave të rregullores përkatëse. Të shtohen masat e kontrollit rreth monitorimit të projekteve të subvencionuara në mënyrë që të sigurohen raporte të rregullta nga përfituesit.

⁵ - Kriteret dhe mënyra e subvencionimit të projekteve për diasporën dhe mërgatën

4.4 Pasuritë dhe detyrimet

Testuam proceset e funksionimit sa i përket regjistrimit, menaxhimit dhe mirëmbajtjes së pasurive. Një fokus i veçantë ka qenë regjistrimi në sistemet përkatëse të pasurive siç kërkohet në rregulloret relevante, si dhe menaxhimi i përdorimit dhe shpenzimeve të veturave zyrtare.

4.4.1 Pasuritë kapitale dhe jo-kapitale

Përshkrim

MeD në fund të vitit, kishte pasuri kapitale me vlerë neto prej 106,000€, apo 14,000€ më pak se në vitin e kaluar. Rënia e vlerës ishte ndikuar nga zhvlerësimi i pasurisë ekzistuese si dhe mungesa e blerjeve të reja kapitale.

Çështja 7 – Mangësitë në raportimin e pasurive -Prioritet i lartë

E gjetura Është identifikuar se disa kontrolle nuk janë zbatuar me konsistencë dhe kanë rezultuar me të gjeturat në vijim:

- MeD nuk posedonte evidenca rreth menaxhimit të pasurive të saj, ngase nuk kishte zyrtarë të pasurisë. Në mungesë të tij, kjo përgjegjësi ishte deleguar te një zyrtarë deri në shtator, mirëpo prej shtatorit kjo pozitë nuk ushtrohej nga askush. Po ashtu MeD nuk kishte aplikuar softuerin e-pasuria për menaxhim të pasurive. Për këtë vlerat e paraqitura në PVF ishin si rezultat i vlerësimit nga komisioni në fund të vitit;
- Raporti i komisionit si dhe vlera e stokeve në depo, sipas e-pasurisë nuk përputhej për 37,554€. Diferenca paraqitet për shkak të mos regjistrimit të rregullt të stokeve në sistemin e-pasuria; dhe
- Regjistri kontabël nuk ishte i plotë, në të mungonin dy tavolina në vlerë prej 2,440€, të cilat nuk ishin regjistruar si pasuri kapitale.

Rreziku Mangësitë në regjistrimin e pasurive në sistemin e SIMFK dhe E- pasurisë rezultojnë në prezantimin jo të saktë të tyre, me ç'rast mungesa e informatave të sakta dhe të plota, zvogëlon aftësinë për menaxhimin efikas të pasurive dhe vendimeve lidhur me to.

Rekomandimi 7 Ministri duhet të sigurojë se të gjitha blerjet janë regjistruar në sistemin e e-pasurisë. Gjithashtu duhet të plotësohet pozita e zyrtarit të pasurisë.

Çështja 8 - Mungesa e evidencave të plota për përdorimin e automjeteve-Prioritet i mesëm

E gjetura	Në dosjen e dy automjeteve, evidencat për udhëtime zyrtare nuk ishin plotësuar siç kërkohet me UA 03/2008 për përdorimin e automjeteve. Në to mungonin dëshmitë rreth kërkesave për shfrytëzim të automjeteve, destinimi i udhëtimit si dhe kilometrat e kaluara.
Rreziku	Mosplotësimi i formularëve sipas UA për shfrytëzimin e automjeteve, rrezikon përdorimin e tyre përtej qëllimeve zyrtare, duke shkaktuar edhe shpenzime shtesë.
Rekomandimi 8	Ministri duhet të sigurojë se janë vendosur mekanizma adekuat që mundësojnë mbajtjen e rregullt të evidencave për shfrytëzimin e veturave zyrtare.

4.4.2 Trajtimi i detyrimeve

Përshkrim

MeD-së gjatë vitit 2014 kishte kontrolle të mirë rreth menaxhimit të obligimeve të papaguara. Të gjitha obligimet ishin raportuar në pajtueshmëri të plotë me Ligjin mbi Menaxhimin e Financave Publike dhe në fund të vitit MeD, kishte raportuar 18,051€ si obligime të papaguara. Gjatë testimeve tona nuk kemi hasur në vonesa sa i përket pagesave.

Rekomandimi

Ne nuk kemi asnjë rekomandim në këtë fushë.

4.5 Sistemi i auditimit të brendshëm

Përshkrim

Qëllimi i funksionimit të Auditimit të brendshëm është që ti jap siguri menaxhmentit nëse kontrollet e brendshme dhe aktivitetet janë duke u zbatuar sipas parashikimeve dhe planeve.

Pasi që MeD nuk e ka të themeluar Njësine e Auditimit të Brendshëm, mund të konkludojmë se menaxhmentit i ka munguar siguria e mjaftueshme në lidhje me funksionimin e kontrolleve.

Pas pranimit të rekomandimit tonë, në mungesë të resurseve të brendshme MeD ka kërkuar që shërbimet e auditimit të brendshëm ti shfrytëzojë nga Ministria e Financave, por MF nuk kishte kthyer ndonjë konfirmim për angazhimin në auditim të brendshëm.

Çështja 9 - Themelimi i NJAB-së - Prioritet i mesëm

E gjetura	MeD nuk e ka themeluar Njësine e Auditimit të Brendshëm as Komitetin e Auditimit. Për shkak të mungesës së auditimit të brendshëm menaxhmentit nuk i është ofruar siguri e mjaftueshme në lidhje me funksionimin efikas të kontrolleve të brendshme.
Rreziku	Mungesa e Sistemit të Auditimit të Brendshëm pamundëson marrjen e sigurisë nga ana e menaxhmentit në lidhje me operimin e sistemeve të kontrolleve të brendshme, dhe zvogëlon cilësinë e menaxhimit financiar.
Rekomandimi 9	Ministri duhet të siguroj themelimin e Sistemit të Auditimit të Brendshëm, në mënyrë që të marrë siguri të mjaftueshme në kohën e duhur për të evituar mangësitë eventuale.

Shtojca I: Shpjegim i llojeve të ndryshme të opinioneve të aplikuara nga ZAP

(e shkëputur nga ISSAI 200)

Forma e opinionit

147. Auditori duhet të japë një **opinion të pa-modifikuar** nëse arrin në përfundimin se pasqyrat financiare janë përgatitur, në të gjitha aspektet materiale, në pajtim me kornizën e zbatueshme financiare.

Nëse auditori, bazuar mbi dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë anomali materiale ose nuk arrin të marrë dëshmi të mjaftueshme auditimi për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë anomali materiale, atëherë ai duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit sipas pjesës që flet për ‘Përcaktimin e llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit’.

148. Nëse pasqyrat financiare të përgatitura sipas kërkesave të një kornize për prezantim të drejtë nuk arrijnë të japin një paraqitje të drejtë, auditori duhet të diskutojë çështjen me menaxhmentin dhe, varësisht nga kërkesat e kornizës së zbatueshme për raportim financiar dhe nga mënyra se si zgjidhet çështja, të përcaktojë nëse është e nevojshme të modifikojë opinionin e auditimit.

Modifikimet që i bëhen opinionit në raportin e auditorit

151. Auditori duhet të modifikojë opinionin në raportin e auditorit në rast se, duke u bazuar në dëshmitë e marra të auditimit, arrin në përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi përmbajnë gabime materiale, ose në qoftë se auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të nxjerrë përfundimin se pasqyrat financiare si tërësi nuk përmbajnë anomali materiale. Auditorët mund të japin tre lloje opinionesh të modifikuara: opinion të kualifikuar, opinion të kundërt dhe mohim të opinionit.

Përcaktimi i llojit të modifikimit që i bëhet opinionit të auditorit

152. Vendimi se cili lloj i opinionit të modifikuar është i përshtatshëm varet nga:

- Natyra e çështjes që i jep shkas modifikimit – d.m.th nëse pasqyrat financiare përmbajnë anomali materiale ose, në rast se ishte e pamundur për të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, mund të përmbajnë anomali materiale; dhe
- Gjykimi i auditorit rreth përhapjes së efekteve ose efekteve të mundshme që çështja ka në pasqyrat financiare.

153. Auditori duhet të japë një **opinion të kualifikuar nëse**: (1) pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se anomalitë, ose individualisht ose së bashku, janë materiale por nuk janë përhapur në pasqyrat financiare, ose (2) nëse auditori nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, por arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë materiale por jo të përhapura.

154. Auditori duhet të japë një **opinion të kundërt nëse**, pasi ka marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme, auditori arrin në përfundimin se anomalitë, ose individualisht ose së bashku, janë edhe materiale edhe të përhapura në pasqyrat financiare.

155. Auditori duhet të japë **mohim të opinionit nëse**, pasi nuk ka mundur të marrë dëshmi auditimi të mjaftueshme dhe të përshtatshme në të cilat të bazojë një opinion, auditori arrin në përfundimin se efektet e çdo gabimi të pazbuluar mbi pasqyrat financiare kanë mundur të jenë edhe materiale edhe të përhapura. Nëse, pas pranimi të angazhimit, auditori bëhet i vetëdijshëm se menaxhmenti ka imponuar një kufizim të fushëveprimit të auditimit, për të cilin auditori konsideron se mund të rezultojë në nevojën për të shprehur një opinion të kualifikuar ose mohim opinionit mbi pasqyrat financiare, auditori duhet të kërkojë nga menaxhmenti ta heqë atë kufizimin.

Nëse auditori jep një opinion të modifikuar, ai duhet të modifikojë edhe titullin për të korresponduar me llojin e opinionit i shprehur. ISSAI 1705 jep udhëzime shtesë rreth gjuhës specifike që duhet përdorur kur jepet një opinion dhe për të përshkruar përgjegjësinë e auditorit. Ajo gjithashtu përfshin shembuj ilustrues të raporteve.

Paragrafët e Theksimit të Çështjes dhe paragrafët e Çështjeve të Tjera në raportin e auditorit

157. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për të tërhequr vëmendjen e përdoruesve në një çështje të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila është sa e rëndësishme aq edhe thelbësore që ata të kuptojnë pasqyrat financiare, por ka prova të mjaftueshme e të përshtatshme se çështja nuk përmban anomali materiale në pasqyrat financiare, auditori duhet të përfshijë një paragraf të Theksimit të Çështjes në raportin e tij. Paragrafët për Theksimin e Çështjes duhet t'i referohen vetëm informacionit të paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare.

158. Një paragraf i Theksimit të Çështjes duhet:

- Të përfshihet menjëherë pas opinionit;
- Të ketë titullin 'Theksim i Çështjes' ose ndonjë titull tjetër të përshtatshëm;
- Të përmbajë një referencë të qartë ndaj çështjes që theksohet dhe të tregojë se në ç'pjesë të pasqyrave financiare mund të gjenden shpalosjet relevante që e përshkruajnë plotësisht çështjen;
- Të tregojë se opinionit i auditimit nuk është modifikuar për sa i përket çështjes të theksuar.

159. Nëse auditori e konsideron të nevojshme për ta komunikuar një çështje, përveç atyre që janë paraqitur ose shpalosur në pasqyrat financiare, e cila, në gjykimin e auditorit, është e rëndësishme për përdoruesit në mënyrë që ta kuptojnë auditimin, përgjegjësitë e auditorit apo raportin e auditimit, dhe me kusht që kjo nuk është e ndaluar me ligj ose rregullore, duhet të përpilohet një paragraf me titullin "Çështje Të Tjetra", apo ndonjë titull tjetër të përshtatshëm. Ky paragraf duhet të paraqitet menjëherë pas opinionit dhe pas çdo paragrafi të Theksimit të Çështjes.

Shtojca II: Rekomandimet e vitit paraprak

Komponenti i Auditimit	Rekomandimet e dhëna	Rekomandimet plotësisht të adresuara	Rekomandimet pjesërisht të adresuara	Rekomandimet e pa adresuara
Rekomandimet e vitit paraprak	Plani i rishikuar i veprimit në mënyrë të qartë përcakton afatet kohore praktike për adresimin e rekomandimeve të mëparshme të bëra nga AG me anëtarët përgjegjës të stafit të identifikuar. Fokusi fillestar duhet të jetë në rekomandimin lidhur me planifikimin e buxhetit dhe atë për prokurimin.		Ende MeD kishte probleme në lidhje me planifikimin dhe realizimin e buxhetit ,poashtu edhe me adresim të rekomandimeve në përgjithësi.	
Planifikimi dhe realizimi i buxhetit	Ministri duhet të monitorojë në mënyrë sistematike performancën buxhetore në baza mujore dhe të identifikojë dhe adresojë barrierat për të përmirësuar nivelet e ekzekutimit të buxhetit.			Edhe këtë vit kishte realizim të ulët të buxhetit kjo ishte e theksuar sidomos ne mallra dhe shërbime.
Shpenzimet përmes prokurimit	Ministri duhet të bëjë një rishikim të procesit të planifikimit të prokurimit, për të siguruar që plani final i prokurimit në të ardhmen të jetë plotësisht i harmonizuar me buxhetin e aprovuar.	Ishte adresuara rekomandimi pasi që vlera e blerjeve të planifikuara nuk e tejkalonte buxhetin e planifikuar.		

	Ministri duhet të bëj një rishikim të gjeturave të mësipërme, për të përcaktuar shkaqet prapa tyre, dhe të siguroj që procedurat e përdorura të prokurimit janë adekuate, dhe sigurojnë vlerë të mirë për paratë e shpenzuar. Pranimi i mallrave duhet të bëhet nga personat kompetent dhe blerjet të klasifikohen konform rregullave financiare.		Nuk ishin përdorur edhe këtë vit procedurat me negociim. Po kishte pasur një blerje nga kategoria jo adekuate edhe këtë vit.	
Shpenzimet jo përmes prokurimit	Ministri duhet të sigurojë që për projektet e realizuara shpenzimet të paguhen përmes transfereve bankare, bazuar në marrëveshjet paraprakisht të nënshkuara.		Në proces të adresimit. Pas pranimi të Raportit të auditimit për 2013 këto pagesa ishin ndërprerë.	
Subvencionet dhe transferet	Ministri duhet t'i rishikoj rastet ku subvencionet janë dhënë pa i plotësuar kriteret, për të përcaktuar dhe analizuar shkaqet pas tyre, dhe të siguroj ndërmarrjen e masave adekuate që raste të tilla të mos paraqiten në të ardhmen, dhe nëse është e nevojshme të merren masa administrative.	Ministria kishte adresuar rekomandimin duke aprovuar një rregullore për dhënien e subvencioneve.		
Pasuritë dhe detyrimet	Ministri duhet të siguroj që evidencat dhe menaxhimi i pasurive të jenë në harmoni të plotë me kërkesat administrative dhe ligjore. Të gjitha pasuritë duhet të evidentohen në E-pasuri. Kjo do të ndihmojë në menaxhim efikas të pasurive.			Nuk kishte shënime të sakta sa i përket pasurive.
	Ministri duhet të siguroj që do të vendosen kontrollet dhe mekanizmat adekuat që mundësojnë mbajtjen e rregullt të evidencave mbi shfrytëzimin e automjeteve			Nuk mbaheshin evidenca të plota për dy vetura.
Auditimi i brendshëm	Ministri duhet të siguroj themelimin e Sistemit të Auditimit të Brendshëm.			Ende nuk ishte formuar NJAB.